

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІНСТИТУТ ПРОБЛЕМ РИНКУ ТА ЕКОНОМІКО–ЕКОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ
НАН УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І.І.МЕЧНИКОВА
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ ІМЕНІ АДМІРАЛА
МАКАРОВА
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ»
ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЮБЛІНСЬКА ПОЛІТЕХНІКА» (ПОЛЬЩА)
МІЖНАРОДНА АКАДЕМІЯ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ТЕХНОЛОГІЙ ІNTAMT (ФРН)
КАФЕДРА МЕНЕДЖМЕНТУ ІМЕНІ І.П. ПРОДІУСА
ЕКОНОМІЧНИЙ НАУКОВИЙ ПОРТАЛ ОНПУ

МАТЕРІАЛИ І МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО–ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«СУЧАСНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В КООРДИНАТАХ
ПАРАДИГМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ»

Харічкову Сергію Костянтиновичу присвячується

**18 вересня 2019 р.
Одеса: ОНПУ 2019**

Матеріали I Міжнародної науково–практичної конференції «Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку» (Одеський національний політехнічний університет, м.Одеса, 18 вересня 2019). — Одеса: ОНПУ, 2019 – 249 с.

У збірнику наведені матеріали, які докладалися на I Міжнародній науково–практичній конференції «Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку» (Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса, 18 вересня 2019) висвітлюються результати науково–методичної роботи Одеського національного політехнічного університету та інших вищих навчальних закладів України та зарубіжжя з питань сучасної економічної теорії, конкурентоздатності на мікро- та макрорівнях економіки, сталого економічного розвитку, а також управління фінансами підприємницьких структур.

Редакційна колегія:

Голова – Оборський Г.О., д.е.н., проф.

Співголови – Філіппова С.В., д.е.н., проф.

Продіус О.І., к.е.н., доц.

Відповідальний секретар – Бровкова О.Г., к.е.н., доц.

Технічні секретарі – Лук'янчук О.М., ст. викладач

Рецензенти:

Буркинський Б.В., д.е.н., проф.

Балан О.С., д.е.н., проф.

Ковтуненко К.В., д.е.н., проф.

Кузьмін О.Є., д.е.н., проф.

Кузнецова І.О., д.е.н., проф.

Парсяк В.Н., д.е.н., проф.

Патрік Едуард, д.т.н., проф.

Садченко О.В., д.е.н., проф.

Слонієц Іоланта, д.е.н., проф.

Студінська Г.Я., д.е.н., доц.

Студінський В.А., д.і.н., к.е.н., доц.

Хлобистов Є.В., д.е.н., проф.

Хрущ Н.А., д.е.н., проф.

Чухрай Н.І., д.е.н., проф.

© Одеський національний політехнічний університет, 2019

I Міжнародна науково-практична конференція
 «Сучасний менеджмент економічних систем в координатах парадигми сталого розвитку»

АНАЛІЗ СТРУКТУРИ СПОЖИВАННЯ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ НАСЕЛЕННЯМ УКРАЇНИ

О.Є. Бавико, д.е.н., доцент
 Одеський національний політехнічний університет
 (Одеса, Україна)

Споживання населенням харчових продуктів високої біологічної цінності та в достатній кількості сприяє підтримці рівня його фізичної та розумової активності, тобто раціон харчування людини тісно пов'язаний з її здоров'ям. Збалансованим є раціон, що містить продукти з усіх груп у відповідних пропорціях. Незбалансованість раціону в різних харчових нутрієнтах є основною проблемою в харчуванні сучасної людини.

Набір базових продуктів харчування визначається діючими нормативними актами України та складається з наступних продуктів: м'яса та м'ясопродуктів; молока і молочних продуктів; яєць; риби і рибопродуктів; хлібу та хлібних продуктів; картоплі; овочів та баштанних продовольчих культур; плодів, ягід та винограду без переробки на вино; цукру; олії.

Дослідження структури споживання населенням України продуктів харчування характеризує продовольчу безпеку, розвиток продовольчого ринку та є вкрай необхідним та актуальним для соціально-економічного оцінювання розвитку економіки країни.

Огляд різних аспектів структури споживання продуктів харчування представлено у низці робіт наступних науковців: Бондарчук М.Є [1, 2], Бавико О.Є. [3-5], Дідух С.М. [6], Піскунової О.В. [7], Петренко О.Д., Савченко Т.В., Самогєнко О.В., Сєгєди С.А. [8] тощо.

Метою даної роботи є визначення особливостей вітчизняного раціону харчування та порівняння його з раціональними нормами споживання продовольства.

Протягом 2010-2018 рр. середньодушове споживання харчових продуктів зросло лише серед чотирьох з десяти продовольчих груп, а саме: м'ясо та м'ясні продукти - на 1,5% (0,8 кг), картоплі - на 8,2% (10,5 кг), овочів та баштанних продовольчих культур - на 14,% (20,4 кг), плодів, ягід та винограду - 20,4 % (9,8 кг) (табл. 1) [1].

Таблиця 1 - Споживання основних продуктів харчування населенням України (на одну особу за рік; кг)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2018 р. у % до 2010 р.	Раціональні норми споживання, рекомендовані Українським НДІГХ МОЗ
М'ясо та м'ясні продукти	52,0	51,2	54,4	56,1	54,1	50,9	51,4	51,7	52,8	101,5	83
Молоко та молочні продукти	206,4	204,9	214,9	220,9	222,8	209,9	209,5	200	197,7	95, 8	380
Яйця (шт.)	290	310	307	309	310	280	267	273	275	94,8	290
Хлібні продукти	111,3	110,4	109,4	108,4	108,5	103,2	101,0	100,8	99,5	89,4	101
Картопля	128,9	139,3	140,2	135,4	141,0	137,5	139,8	143,4	139,4	108,2	124
Овочі та баштанні продовольчі культури	143,5	162,8	163,4	163,3	163,2	160,8	163,7	159,7	163,9	114,2	161
Плоди, ягоди та виноград (без переробки на вино)	48,0	52,6	53,3	56,3	52,3	50,9	49,7	52,8	57,8	120,4	90
Риба та рибні продукти	14,5	13,4	13,6	14,6	11,1	8,6	9,6	10,8	11,8	81,4	20
Цукор	37,1	38,5	37,6	37,1	36,3	35,7	33,3	30,4	29,8	80,3	38
Олія	14,8	13,7	13,0	13,3	13,1	12,3	11,7	11,7	13	87,8	13

Українським Науково-дослідним інститутом гігієни та Міністерством охорони здоров'я рекомендовані раціональні норми споживання базових продуктів харчування, що відповідають сучасним вимогам раціонального харчування та є необхідними для забезпечення повноцінного активного і здорового життя.

Аналізуючи індикатор достатності споживання продуктів харчування 2010-2018 рр., можна зробити висновок, що найбільш економічно доступними продовольчими групами для споживачів України є яйця (1 - 0,95), хлібні продукти (1,1 - 0,99), картопля (1,04 - 1,12), овочі та баштанні продовольчі культури (0,89 - 1,02), олія (1,14 - 1), цукор (0,98-0,78), що знаходяться в межах або вище раціональних норм споживання. Низькими є показники покриття раціональної норми м'яса та м'ясних продуктів (0,63 - 0,64), плодів, ягід та винограду (0,53-0,64), риби та рибних продуктів (0,73 - 0,59). Найнижчим є споживання молока та молочних продуктів, що забезпечувало лише 54-52% від раціональної норми. Наведені дані є свідченням незбалансованого харчування населення України, яке намагається забезпечити власні енергетичні потреби економічно доступнішими продуктами, що негативно впливає на енергетичну та біологічну цінність раціону людини.

За інформацією Державної служби статистики України середньодобова калорійність раціону українців у 2010 р. сягала 2933 ккал [9]. У 2018 р. цей показник становив 2706 ккал, що перевищує гранично допустимий рівень для цього індикатора (2500 ккал) лише на 8%. У порівнянні з країнами Європейського Союзу калорійність раціону харчування в Україні на 21% нижче, що в середньому становить 3432 ккал на добу. Основна частка калорійності раціону українців (71%) забезпечується за рахунок споживання харчових продуктів рослинного походження, решта припадає на продукцію тваринництва [10].

Задоволення потреб населення продуктами харчування забезпечується переважно за рахунок продукції вітчизняного виробництва. Граничним є 30%-ий критерій індикатора імпортозалежності. У 2018 р. найвищий рівень імпортозалежності відзначається у наступних продовольчих групах:

- плоди, ягоди та виноград - 35,9 %
- олія (крім соняшникової) - 42,9 %
- риба та рибні продукти - 79,3 [10].

Найвищий рівень імпортозалежності продовольчої групи риба та рибні продукти обумовлено 90% імпортних поставок риби та недостатнім розвитком вітчизняного рибництва, підвищенням купівельної спроможності населення внаслідок зростання реальних наявних доходів. Значну частку рівня імпортозалежності олії обумовлено ввезенням тропічних олій (пальмової). На її частку припадає 95% обсягу імпорту [1]. У плодово-ягідній групі перевищення граничного рівня імпортозалежності обумовлено імпортом екзотичних плодів, на які утримується активний попит з боку вітчизняних споживачів.

Узагальнюючи інформацію щодо структури споживання продуктів харчування в Україні можна дійти наступних висновків. Зростання середньодушового споживання продуктів харчування спостерігається за п'ятьма продовольчими групами - м'ясо та м'ясні продукти, риба та рибні продукти, яйця, овочі та баштанні продовольчі культури, плоди, ягоди та виноград. Однак зберігаються низькі показники покриття раціональної норми за важливими продовольчими групами - риба та рибні продукти, плоди, ягоди та виноград, м'ясо та м'ясні продукти. Рівень споживання продуктів харчування населенням України не відповідає встановленим раціональним нормам, що зумовлено переважно соціально-економічними факторами, одним з яких є економічна недоступність продуктів харчування.

Список використаної літератури

1. Бондарчук М.Є. Аналіз розвитку ринку рослинних олій в Україні / М.Є. Бондарчук, В.В. Козлова // Торгівля і ринок України, 2018. - №2 (44). - С. 56-65.
2. Бондарчук М.Є. Структура споживання основних продуктів харчування населенням України/ М.Є. Бондарчук // Економіка і управління в умовах глобалізації: VIII міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кривий Ріг, 15 травн. 2019 р.). – Кривий Ріг: ДонНУЕТ, 2019. – С. 242-244.
3. Бавико О.Є. Тенденції розвитку внутрішнього ринку макаронних виробів в Україні / О.Є. Бавико // Торгівля і ринок України. – 2018. – № 1(43). – С. 43-50.
4. Бавико О.Є. Якість рибної продукції та основні тенденції розвитку внутрішнього ринку / О.Є. Бавико // Торгівля і ринок, 2017. – № 2 (42). – С. 28-35.
5. Бавико О.Є. Семантична генеза поняття якості у підприємницькій діяльності та стандартах з управління якістю / О.Є. Бавико // Інвестиції: практика та досвід. – 2016. – № 12. – С. 6-9.
6. Дідух С. М. Проблема забезпечення продовольчої безпеки України в сучасних умовах / С.М. Дідух // Продовольча безпека: світові тенденції та національні особливості: матер. наук.-практ. конф. (25 вересня 2014 р., м. Одеса) / Кафедра економіки промисловості Одеської націон. акад. харчових технологій. – Одеса: Фенікс, 2014. – С. 52-55.
7. Піскунова О.В. Статистичний аналіз динаміки рівня продовольчої безпеки України / О.В. Піскунова, О.І. Осипова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. - №6. – С. 928-9351.
8. Сегеда С.А. Оцінка споживання основних продовольчих продуктів // Збірник наукових праць ВНАУ. – Серія: Економічні науки. – 2012. – №3. – С. 195–199.
9. Статистичний збірник "Баланси та споживання основних продуктів харчування населенням України" за 2018 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Продовольча безпека в Україні у 2018 році. Огляд основних індикаторів. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://edclub.com.ua/analitika/prodovolcha-bezpeka-v-ukrayini-u-2018-roci-oglyad-osnovnyh-indyikatoriv>.

СЕКЦІЯ 6	
УКРАЇНА В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ	
ДОРОЖНЯ КАРТА БРЕНД-ОСОБИСТОСТІ С.К. ХАРІЧКОВА <i>Г.Я. Студінська, В.А. Студінський</i>	131
КЛАСТЕРИЗАЦІЯ ЯК ІНСТРУМЕНТ ПІДВИЩЕННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ <i>Г.П. Граматік, О.А. Паларієв</i>	135
КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО СТАЛОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ <i>О.М. Лук'янчук, Т.М. Ткачук</i>	138
ОСНОВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СИСТЕМИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА <i>О.І. Продіус, А.О. Цибулько</i>	140
УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТРАНСПОРТНОГО ПІДПРИЄМСТВА-СУБ'ЄКТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ <i>Ю.І. Продіус, А.Д. Козлова,</i>	142
ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ РЕЗУЛЬТАТИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПРОМИСЛОВИХ ПІДПРИЄМСТВ <i>О.І. Носовець, Л.О. Волощук</i>	144
ФОРМУВАННЯ СТРАТЕГІЇ УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ <i>К.В. Бровкова, Ю.А. Корчинський</i>	149
ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО РИНКУ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ В УКРАЇНІ <i>М.Є. Бондарчук</i>	152
АНАЛІЗ СТРУКТУРИ СПОЖИВАННЯ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ НАСЕЛЕННЯМ УКРАЇНИ <i>О.Є. Бавико</i>	154
КОНЦЕПЦІЯ СТРАТЕГУВАННЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ <i>Л.А. Некрасова</i>	156
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ АСОРТИМЕНТОМ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ <i>В.А. Бас, О.Є. Бавико</i>	159
СТРАТЕГІЯ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ЯК ОДИМ ІЗ ПРІОРИТЕТІВ СТАЛОГО ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ КРАЇНИ <i>О.М. Лук'янчук, К.А. Лізан, Т.П. Силицька, В.В. Мальчева</i>	161
СОЦІАЛЬНА СКЛАДОВА СУЧАСНОГО БІЗНЕСУ ЯК ЕВОЛЮЦІЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА <i>В. Ю. Філіппов</i>	163
ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ КАДРОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ В КООРДИНАТАХ ПАРАДИГМИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ <i>В. А. Замлинський, А.В. Бузунар</i>	164
ПЕРСПЕКТИВИ ІНФЛЯЦІЙНОГО ТАРГЕТУВАННЯ В УКРАЇНІ <i>Л.І. Чернишова, Д.В. Жовта</i>	167
СКЛАДОВІ ФОРМУВАННЯ РЕСУРСНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА <i>Л.І. Чернишова, А.С. Бескубська, В.К. Прокоф'єва</i>	169
ПЕРСПЕКТИВИ ДЛЯ МОЛОДИХ ФАХІВЦІВ В РАМКАХ ТЕХНОЛОГІЇ ПРЕЛІМІНАРИНГУ <i>Л.І. Чернишова, О.І. Яковенко</i>	171
ЛОГІСТИКА В УКРАЇНІ: СТРИМУЮЧІ ФАКТОРИ СТРАТЕГІЧНОГО РОЗВИТКУ <i>Л.І. Чернишова, А.І. Дулгер</i>	173
ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ В ЛОГІСТИЧНІЙ СФЕРІ <i>Л.І. Чернишова, Д.В. Гранатир</i>	175
СУЧАСНІ КОНЦЕПЦІЇ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА <i>Ю.І. Продіус, С.О. Ізотов</i>	177
КОНКУРЕНТНІ СТРАТЕГІЇ СУЧАСНИХ ПІДПРИЄМНИЦЬКИХ СТРУКТУР У СФЕРІ ІТ-БІЗНЕСУ <i>О.Л. Слуцький, О.Є. Бавико</i>	179
АСПЕКТИ ПОБУДОВИ ЕФЕКТИВНОЇ КОМУНІКАЦІЙНОЇ МОДЕЛІ БІЗНЕСУ <i>В.А. Замлинський, Балла Мусса Камара, Я.В. Замлинський</i>	181
INNOVATION AS A KEY LEVER FOR ECONOMIC DEVELOPMENT <i>О. Lukianchuk, Т. Tkachuk, D. Volkova</i>	183